

Tema: De nye fortællinger

Rampelyset

April 2010

DATS

landsforeningen for dramatisk virksomhed

teater
forener
kunstnerisk
aktivitet
med menneskelig
udvikling

INDHOLD

Velkommen - af Redaktionen	3
Porcelænsdukken - af Julie Kirkegaard	4
Al min sorg og al min glæde - af Bodil Errebo Nielsen	8
Et Band fortæller om Døden - af Mads Schaltz Christensen og Bjarne B. Stendahl.	12
Om at skrive egnesspil - af Jacob Clausen	16
Manuskriptet er en opskrift – men andre bager kagen - af Peter Rafn Dahm og Marie Markvard	20
At skrive dramatik ... Minitema - af Julie Kirkegaard	24
Teater uden ord - anmeldt af Astrid Marie Lakjer	30
At skrive skuespil - anmeldt af Anne Müller	30

Forsiden: Gruppen Monsuna opfører "Everybody dies for a reason" på NEATA-festivalen 2008 i Riga.

Fotografierne i dette nummer af Rampelyset er taget af:

Brian Amtoft, Axel, Gadegaard, Knud Volsing, Monsuna, Porcelænsdukken, Landsbyteatret, Jørgen Kölle, Rikke Nørby, Alexandra Moltke Johansen, Charlotta Isabella Jerne, Tue Bach Pedersen, Peter Rafn Dahm.

RAMPELYSET – maj 2010

Udgivet af DATS – landsforeningen for dramatiske virksomhed. ISSN 0107 1882

Redaktion : Astrid Lakjer, Anders Hind, Morten Hovman, Kristian Hald Jensen, Peter Rafn Dahm

Redaktionens adresse: Nygade 15, 6300 Gråsten, kristian@dats.dk

Landsformand/ansvarshavende udgiver: Lisbeth Lautrup Knudsen, formand@dats.dk

Generalsekretær: Kristian Hald Jensen, kristian@dats.dk

Design: Annie Hjort Hansen og Peter Rafn Dahm

Annoncer: Tekst & Design, tlf: 7453 2609 • 2681 3132, mail: ak@tekstogdesign.dk

Trykt hos Grafisk Produktion, Ribe.

molt^on.dk

Nyhed

Alm. levering - 15 %
Hastelevering - 10 %

**RABAT TIL ALLE
VED KØB I WEBSHOPPEN**

**FLERE BREDDER
FLERE FARVER**

**SCENEMOLTON
DEKOMOLTON
DEKOMOLTON LIGHT
SATINMOLTON**

KØB PÅ WWW.MOLTON.DK

VELKOMMEN

Velkommen til Rampelyset.

Denne gang har vi teatrets nye fortællinger som tema. Den nye dramatik.

Hvor opstår de nye teaterstykker, de nye forestillinger – og hvordan opstår de?

Vi bringer artikler og interviews om tilblivelsen af tre vidt forskelligartede forestillinger.

Alle dog med det til fælles, at de er skabt i et ønske om at lave noget nyt – noget unikt.

Vi hører noget om det store arbejde, der ligger i at skrive et egnsspil på grundlag af lokale begivenheder – fortidige som nutidige.

Vi hører en ung dramatikers tanker om dét at skrive dramatik – og få den opført.

Og som et lille minitema gennemgår vi landets forskellige muligheder for at lære at skrive dramatik.

Desuden bringer vi to boganmeldelser af bøger udgivet på DRAMA.

En bog med eksempler på hvordan man kan lave ordløse forestillinger, samt – meget relevant i forhold til dette nummers tema – en bog om at skrive skuespil.

God læselyst
Redaktionen

Bico Professionel – din totale teaterleverandør af:

ETC Source Four lamper, stativer, ETC dæmpere, røg på dåse, ETC lysborde, DMX kabler, LDR Fresnell lamper, MEGA truss, LDR PAR lamper, Electron dæmpere, lyskilder, Gaffatape, flightcases, WYSIWYG lysdesign software, stik, kabler, lommeknive, spindelvæv på dåse, Look røgmaskiner, Qmaxz movinglight, lommelygter og meget meget mere.

Ring til os og tal med en kvalificeret rådgiver, som kan vejlede dig, så du får en løsning, der passer bedst til dit teaterbudget.

bico
professionel a/s

Mose Allé 16, 2610 Rødovre, Tlf.: 35 84 02 95, Fax: 35 84 06 95, www.bico.dk, e-mail: bico@bico.dk

Porcelænsdu

- et portræt af en vækstlagsgruppe og deres arbejdsmetode

Af Julie Kirkegaard

I 2008 var jeg med til at arrangere Vildskudfestivalen og havde i den forbindelse tre unge drenge til samtale, fordi jeg sammen med de andre arrangører skulle afgøre, hvorvidt netop deres forestilling skulle med på festivalen. Drengene kaldte sig Porcelænsduken og fortalte uden omsvøb og betænkeligheder, at de hverken havde instruktør, dramatiker eller producent, men at de ville lave det hele selv! I arrangørgruppen var vi skeptiske, det lød som noget der måtte gå galt, men vi stolede på vores intuition og valgte i sidste ende at tage dem med; de virkede engagerede, iverige og alle tre havde teatererfaring bag sig. Det fortrød vi ikke! Deres forestilling *Parasit* blev modtaget med stående applaus og mange mente, at det var årets bedste forestilling.

Her halvandet år efter har jeg sat de tre porcelænsdrenge stævne til en snak om forestillingen, dens tilblivelse, arbejdsmetoder og processen bag, - for (måske) at komme ind i gruppens inderste kroge og snuse lidt til succesens hemmelighed. Hvordan lykkes man med at skabe en forestilling uden først at vælge en vigtig og

relevant historie fra en dramatiker og derefter lade den klassiske instruktør samle trådene, styre processen og tage de svære valg?

Først må jeg vide noget om, hvordan ideen opstod. Forestillingen har klare paralleller til Beckett's *Vi venter på Godot*, og ofte, når Vækstlagsgrupper tager fat i klassikere, ligger der intellektuelle eller teaterhistoriske overvejelser bag. Var dette mon også tilfældet her?

At skabe fra bunden – af et bodegaglas!

Drengene roder rundt i deres hukommelse, - men så kommer der gang i minderne. Simon er den første der husker: "Jeg var ikke med, men Mads og Jonas var på bodega, og så har I åbenbart siddet og joket med *Vi venter på Godot* – noget med, at det kunne være sjovt hvis han kom".

Jonas lyser op: "Vi havde lige lavet *Diagnose* og vi vidste godt, at vi ville lave mere sammen, og så sagde Viktor (tekniker i Porcelænsduken), at vi kunne spille *Vi venter på Godot*, og så snart han havde sagt det, var der en anden, der sagde *eller vi venter på at Godot går igen*. Det var ideen: Hvad nu hvis Godot kommer og går igen?"

Om Parasit

Historien handler om Erik og Verner, der er gået i stå. Deres liv mangler indhold, og det er de godt trætte af. Men Gunnar er på vej! Og når Gunnar kommer, bliver alting godt. Det er Erik og Verner sikre på. Gunnar er nemlig lifecoach, og er altid god for et godt råd. Men da Gunnar endelig dukker op, er han både livstræt og ugidelig. De to venner får dog overtalt Gunnar til at øse ud af sin viden, og så kommer der ellers skub i det hele. Gunnar liver op, og pludselig bliver Erik og Verner overvældet med "gode råd". Så mange at de begynder at ønske Gunnar ud af deres liv igen, for Gunnar bliver mere og mere ubehagelig at være i rum med. Og til sidst ender Erik og Verner med at sidde alene tilbage – en lille smule klogere på livet og dem selv.

Porcelænsduken Præsenterer

PARASIT

SPILLER I ÅRHUS VORDINGBORG OG KØBENHAVN
QUONGA FESTIVAL • TEATER KATAPULT • DATS FESTIVAL • KRUDTTØNDEN

TEATER KATAPULT

• Rosensgade 11, 8000 Århus C •

ONS. D. 22/04 KL 20:00
TORS. D. 23/04 KL 20:00
FRE. D. 24/04 KL 20:00
LØR. D. 25/04 KL 16:30

BILLETBESTILLING PORCELAENSDUKKEN.DK

kken

... Består af Simon, Jonas og Mads. De er 24-26 år gamle og er universitetsstuderende. De har gået i gymnasiet sammen, men kender også hinanden fra Teaterbutikken (en teaterskole). Parasit er deres 2. forestilling sammen.

Mads supplerer: "Det er det, som *Parasit* bygger på; der er to mennesker, der sidder og venter på meningen med livet. Og så kommer der en person, som er Godot, og så viser det sig, at den her mening med livet bare ikke fungerer for dem, og så håber de selvfølgelig på, at han går igen. Det var det joken gik på: Hvis nu meningen med livet er en virkelig nederen fyr, som man ikke har lyst til at være sammen med?"

Simon præciserer: "Vi snakkede ikke så meget om det der med meningen med livet. Vi syntes mere det var sjovt at Godot kom og var nederen."

Humoren er ikke til at tage fejl af! Drengene griner – som om mindet om den første spæde ide, der bæres af kontrasten mellem en længe ventet Godot og opdagelsen af, at han er en skidt fyr, de helst ville være foruden, stadig er forfriskende ny.

Det dynamiske kaos – eller den kaotiske dynamik!

Jeg kan høre at ideen er opstået mere eller mindre tilfældigt over et par øl, uden nogen større overvejelser - men alle kan få en god ide på en bodega, tænker jeg. Det er set før! Og en god ide er skam også vigtig for en god forestilling, men hvordan forløb processen herfra?

Simon fortæller: "Mig og Mads satte os og gik i gang med at brainstorme. Det hele var skitse og blevet lavet om senere. Vi lavede storyline. Vi skrev scener ned. Jeg gik i gang med at skrive lidt, replikker og sådan, og så kom Jonas til med sine rettelser, og så startede vi forfra. Mads og mig startede fra toppen, og Jonas fra bunden. Og så mødtes vi nærmest på midten".

Mads: "Og mens vi stod på Krudttønden og spillede *Diagnose*, begyndte vi også at få en masse ideer til det fysiske. Vi fik nogen klare billeder af, hvordan det skulle se ud".

Jonas: "Ja, der var en masse fysiske ting vi planlagde, mens vi skrev".

Simon: "Det var også derfor vi kunne have så kort en prøveperiode. Vi havde alle tre stykket oppe i hovedet. Meget af instruktørarbejdet var allerede lavet".

Mads: "Hvad angår historien, var det en ret lang pro-

Fotos: "Parasit" på DATS Teaterfestivalen 2009 i Vordingborg

Porcelænsdu

ces, hvor teksten ikke var speciel gennemført, fordi vi ikke vidste, hvor den skulle føre hen. Vi undersøgte meget mulighederne for hvad der kunne ske. Det var også i den proces, at vi fandt ud af, at der skulle være ekstra spillere med, fordi historien simpelthen begyndte at kræve det. Vi havde også en masse dage, hvor vi sad hjemme hos mig og bare fandt på underlige ting. Overraskende nok så kom 90% med i forestillingen, for de fleste ideer kom bare som sjove indfald, som vi egentlig ikke tog alvorligt, men så viste det sig, at det rent faktisk virkede på scenen”.

Porcelænsduken brugte tre måneder på at skrive manuskriptet. De begyndte at prøve på forestillingen efter Roskilde Festivalen i juli 08, - halvanden måned inden premieren. En del tekstmæssige ting blev lavet om eller videreudviklet, som prøveperioden skred frem. Ikke mindst fordi flere scener mellem Erik og Verner blev improviseret frem – for at få den rette dynamiske replikudveksling.

Drengene uddyber:

Mads: ”Vi øvede i gennemsnit tre dage om ugen. Og så to arbejdsweekender, hvor vi i den ene weekend tog op i Jonas’ forældres sommerhus i Sverige.”

Jonas: ”Det var også der, hvor vi skrev slutningen. Og skrev det sidste færdigt. Det var en ret kreativ proces tilsidst. En fantastisk tur. Og intens.”

Mads: ”Vi var virkelig på spanden tidsmæssigt. Og vi var faktisk ikke selv tilfredse med forestillingen. Tre timer før premieren ændrede vi noget ret stort og vi blev selv overraskede over, at publikum syntes, at det var godt.”

Jonas uddyber: ”Vi følte, vi havde kastet for meget ind i en pakke, fordi vi både havde fysisk teater og der var mega slapstick humor og der var også noget alvor. Det var både dit og dat. Det var for langt og det var for plat med alt muligt, som vi ikke havde hevet ud af det.”

Mads: ”Det har været svært for os at cutte darlings, - fordi vi både har skrevet og spillet og instrueret. Altting er blevet diskuteret frem, så er der ikke et komma i den forestilling, som er tilfældig. Vi er gået op på

scenen og har prøvet, og hvis vi så alle sammen har syntes, at det var fint, så er vi nærmest gået videre (men når det er sagt, så er der ikke noget, der ikke er blevet lavet om senere i processen), men hvis vi var uenige, er vi blevet ved, indtil vi fandt fælles fodslag”.

Demokratisk flueknepperi

Ingen tvivl om at det har været en intens kollektiv proces, der ligger langt fra, hvordan man normalt anbefaler at gå til en teateropsætning på. Jeg spørger hvad baggrunden for den manglende instruktør har været ...

Mads fortæller: ”For os, tror jeg, det bunder i, at vi alle tre synes, at det hele er spændende. Vi ville alle tre gerne både spille, instruere og skrive. Vi var bare helt vildt inspireret af hinanden og der var ingen af os, der havde lyst til at give slip. Det er på godt og ondt. Det har gjort at vores forestillinger har været meget fluekneppede og det har været godt, men samtidig har det også været enormt hårdt arbejde at lave det, ...vi har skændtes.”

Jonas supplerer: ”Der har været lige så meget kreativt flow, som der har været skænderier. Vi har været så tunet ind på hinanden os tre og det er det der også har været så positivt ved vores proces, fordi vi har kunne ping-ponge med hinanden på en helt anden måde end man kan skuespiller-instruktør. Det har været en meget demokratisk proces. Men det har været hårdt.

kken

Helt klart."

Simon: "Det har været en præmis for vores arbejde: Det var ikke nogen instruktør, men det var ikke noget vi reflekterede særlig meget over. Men bagefter har det givet meget god mening med den feedback vi har fået, at der måske har manglet en instruktør".

Jonas: "Vi syntes heller ikke, vi kendte nogen, der var på vores bølgelængde, som kunne relatere til vores humor og vores univers og vores måde at gøre tingene på".

Mads: "Vores forestillinger opstår meget vanvittigt. Vi var nok også nervøse for, at de der fucked-up ideer, som ender med at virke, måske ville forsvinde. Men vi har haft nogen kampe, hvor vi har været tæt på at være i tvivl om, hvorvidt vi ikke kunne lide hinanden mere, eller om det bare var kampens hede, der tog os. Der ville helt sikkert have været rart, at der havde været en instruktør, der havde bestemt det for os, så vi kunne have holdt vores kæft. Men på den anden side, så ville forestillingen været blevet meget dårligere, hvis ikke vi havde taget kampene".

En smadret porcelænsdukke!

Efter Vildskud kom *Parasit* med i DR2 programmet Smagsdommerne, - en stor begivenhed for et vækst-lagsgruppe. Og forestillingen spillede yderligere på Quongafest, Katapult i Århus og på DATS' festival i Vordingborg og igen i København. En lang rejse for Porcelænsdukken, hvor drengene fortsatte med at finpudse og stramme op i forestillingen ud fra det feedback de fik fra publikum (og fra Smagsdommerne) stadig i en demokratisk, kollektiv proces. Sidste forestilling var på Krudttønden i København i maj 2009.

Jeg spekulerer på, hvor de er henne med hinanden i dag og hvad de gør sig af tanker om en evt. ny forestilling...

Mads: "Efter vi havde spillet på Krudttønden havde jeg en sommerferie, hvor jeg stirrede ind i en væg og bare var væk. Og sådan tror jeg også de andre har haft det. Vi var smadrede. Tømt for energi. Færdige".

Jonas nikker: "Jeg tror, vi alle sammen havde behov for at holde en pause. Vi havde kørt så hårdt på, siden vi startede. Jeg tror, vi alle sammen havde behov for at lægge teatret fuldstændig på hylden".

Mads: "Som det ser ud lige nu, så har vi en ide til noget nyt, men vi tager den først op, når vi har lyst. Vi synes stadigvæk at hinanden er fede, men det er ikke sikkert, at vi starter igen".

Jonas: "Vi venter på at få lyst. Og ikke gøre det for at få succes. Men fordi det er skidesjovt".

Har *Parasit* suget blodet ud af Porcelænsdukken? Noget kunne tyde på det. Og mon ikke den kaotiske arbejdsproces har været en medvirkende faktor. Når man kaster hjerteblod i en fælle pulje, blander det og kæmper for at nå frem i mål, er det klart, at det har omkostninger. Men at være en del af en proces, hvor energien svinger i takt, og humoren er et bærende element - det må alligevel være det hele værd. Og er tilsyneladende, i dette tilfælde, nok til at skabe en virkelig god forestilling, som stadig står stærkt i manges bevidsthed, - på trods af manglende tovholder og den rollefordeling det fører med sig.

Al min sorg og al min glæde

- om udvikling af et nyt folkeligt teater

Af Bodil Errebo Nielsen

Om Landsbyteatret

Landsbyteatret opstod i 2000, hvor nogle mennesker samledes for at starte et nyt folkeligt amatørteater i Thy. Et af formålene var at udvikle et nyt repertoire for et folkeligt amatørteater.

Personkredsen var bl.a. folk med baggrund i Fyrspillene i Sydthy, der hvert år de seneste 26 år har spillet et nyskrevet egnsspil på et nyt sted i Sydthy – et spil der altid tager udgangspunkt i historien på det sted, hvor der spilles. Mange af dem spillede også med i den årlige dilettantforestilling eller revy i deres egen landsby. Et egentligt amatørteater var der imidlertid ikke.

Gruppens første forestilling var "En brud så smuk" - en dansk bearbejdelse ved Kaj Nissen og Jakob Oschlag af det irske skuespil "Sive" af John B. Keane. Forestillingen blev instrueret af Jakob Oschlag. Stykket fik skandinavisk urpremiere i Hørdum oktober 2002, og det blev vist rundt omkring i Sydthy som en del af kulturekspressen det år. Senere blev det vist på en fes-

tival i Herning, og i 2003 fik Landsbyteatret Arne og Anna Aabenhuss' pris for sin fornyelse af det folkelige teater.

Udvikling af det folkelige teater

Dette arbejde ønskede Landsbyteatret at videreføre med en ny forestilling. Landsbyteatret stillede sig selv som opgave at bygge bro fra dilettant til amatørteater. Ønsket var at beskrive mennesker, som man kender, og som man kan forholde sig til og derigennem få den særlige kvalitet frem, at man beskæftiger sig med noget, som man er en del af.

Det skulle være et folkeligt stykke med udgangspunkt i danske forhold, og det blev besluttet at arbejde med at skrive et skuespil på grundlag af motiver hos forfatteren Johan Skjoldborg, igen i samarbejde med Kaj Nissen.

Om baggrunden for valget fortæller Jakob Oschlag, at der i dansk litteratur er en række store folkelige fortællere: Johan Skjoldborg, Jeppe Aakjær, Henrik Pontoppidan, Martin Andersen Nexø, Marcus Lauesen, Martin Jensen, Erling Kristensen og Egon Nielsen - for blot at nævne nogle. Fælles for dem er, at de har skrevet store fortællinger. Et par af dem har også skrevet dramatik, men det er ikke lykkedes dem i deres dramatik at nå den dybe skildring af mennesker og deres liv, som findes i det episke forfatterskab.

Johan Skjoldborg og Jeppe Aakjær har skrevet dramatik, som helt klart rummer store kvaliteter. Det gælder bl.a. "Mikael Larsen og hans drenge" af Johan Skjoldborg og "Når bønder elsker" af Jeppe Aakjær. Problemet med disse stykker er dog, at de i for høj grad er præget af den eneste teaterform, som var kendt på landet: Folkekomedien med dens styrke, men også begrænsninger, en historie og et forløb, der næsten er kendt på forhånd, og med konventionen i dilettant om, at det skal ende lykkeligt.

Livsmotiver

Det mest nærliggende ville måske være at dramatisere en af Johan Skjoldborgs romaner, og der er da også både mennesker og historier i hans værker. De er dog bundet af det episke. Det er ikke dialogen, der kommer frem. Kaj Nissen og Jakob Oschlag valgte derfor at gå en anden vej. Efter at have læst alle Skjoldborgs romaner og fortællinger kom de frem til,

Fotos: "Al min sorg og al min glæde"
på DATS Teaterfestival 2010 i Ribe.

at der er gennemgående temaer og ideer; man kan næsten tale om et livsprojekt.

For Skjoldborg er det vigtigt, at mennesker ikke går på akkord, ikke sælger sig selv. I flere af hans historier ligger tragedien deri, at et menneske har afstået fra kærligheden for at vinde ydre lykke og velstand. Næsten det modsatte af vores irske drama, hvor den unge pige Sive begår selvmord, fordi hun tvinges ind i ægteskab med velstand, men uden kærlighed.

Resultatet er i Skjoldborgs udlægning, at menneskene bliver bitre og desperate og onde og derfor ofte kommer til at stå i vejen for næste generations lykke.

Et andet gennemgående træk hos Johan Skjoldborg er hans tro på dannelse og betydning af at opleve kunst og kultur, og endelig er der i alt, hvad han skriver, et socialt engagement og en harme over de vilkår, der bydes mennesket.

Ud fra disse livsmotiver og historier skrev Kaj Nissen et nyt originalt skuespil med personer fra Skjoldborgs forfatterskab. Dialogerne er udviklet ud fra personerne, og stykket fremstår således som et helt nyt og moderne og samtidig klassisk skuespil. Det er et stykke, som Skjoldborg kunne have skrevet, hvis han kunne skrive dramatik, siger Jakob Oschlag.

Der er samtidig et mærkeligt motivfællesskab mellem "En brud så smuk" og "Al min sorg og al min glæde". Det første stykke handlede om en ung pige, der tager sit eget liv, da man vil tvinge hende til at afstå fra sin kærlighed og gifte sig til rigdom med en gammel mand. Det nye stykke handler om en gammel mand, der i sin ungdom afstod fra sin kærlighed og giftede sig til en gård.

Fordybelse

Der er brugt meget lang tid på opsætningen, specielt til det første øveforløb op til forestillingen i 2008. Den lange prøveperiode her betød ved genopsætningen i november 2009, at der var en solid platform, hvorfra man kunne komme endnu længere. Den var udgangspunkt for det, man havde lært, anelserne kunne føre et skridt videre hele tiden, og det gav mulighed for yderligere fordybelse. Konkrete opdagelser var der også. Alt sammen en bekræftelse af, hvor slidstærkt stykket er.

Jakob Oschlags udgangspunkt for arbejdet har været, at stilstand er tilbagegang – tingene skal udvikles hele tiden. Skuespillerne giver udtryk for, at de ikke kunne forestille sig at komme ret meget videre med deres roller, da øveforløbet til genopsætningen startede. Alle har imidlertid en oplevelse af endnu større fordybelse. Det grundige forarbejde i 2008 har således været forudsætningen for den store tilfredsstillelse i arbejde og resultat også i genopsætningen i 2009.

Sproget

En del af historien i "Al min sorg og al min glæde" er rodfæstet i det område, vi er i. Spillerne kommer fra mange landsbyer i Sydthy, og en vigtig ting har vist sig at være valget at spille på thybomål.

Derved opnår man tre ting: For skuespillerne er det et naturligt sprog at udtrykke sig på, da det er et sprog, de taler til daglig. – Det viser sig, at dialekten er nærmere følelserne og det originale hos dem, og det er derfor lettere at udtrykke de stærke følelser og modsætningerne. – Det er specielt ved den måde, det nærmer sig publikum på. Historien bliver fortalt på en anden måde gennem ens oprindelige sprog.

Dermed bliver dialekten et teatersprog, som giver et teatralisk løft ved at nærme sig det originale og give fordybelse. Den nye fortælling bliver på den måde den oprindelige fortælling.

Som et led i opsætningen oversatte Ejgil Enevoldsen, der også spiller rollen som Ole, hele teksten til thybomål. Denne oversættelse er gengivet i bogudgaven af skuespillet, der er udgivet af Landsbyforlaget.

Musik

Musikken i "Al min sorg og al min glæde" er komponeret og indspillet af Lars Kristensen. Han har en bag-

Al min sorg og al min glæde

grund i både dansk og irsk folkemusik og skrev også musikken til "En brud så smuk".

Musikken i skuespillet har en hel særlig betydning. Den illustrerer ikke handlingen eller motiver i stykket. Den understøtter anelserne. Stykket viser Oles nedbrydelsesproces, og temaer i musikken har fået dette tydeligere frem gennem arbejdet med anelserne, som understøttes af musikken og dermed er impuls til at skabe monologen.

Forestillingen bygges op rent dramatisk i Oles monologer. Vi oplever ham i situationer, hvor der ingen andre er. I de situationer er han ærligere, mere nøgen og mere klar over sin udsatte situation. Her har musikken den betydning for skuespilleren, at den hjælper til at få følelser og fornemmelserne frem. – Og for publikum fastholdes ting i erindringen og oplevelsen ved hjælp af musikken.

Også scenisk hjælper musikken til at løfte en historie op, så den bliver teater ved at hæve virkeligheden til en ny form for virkelighed. Realistisk teater er kun i stand til at sige det, som skuespillerne kan sige, men de enkelte ord får en dybere betydning ved hjælp af musikken - på anelsesplanet og som antydning.

Landsbykultur

Johan Skjoldborg blev emnet for projektet "Et år med Skjoldborg" med foredrag, film og kabaret i efteråret 2007 og i foråret 2008. Sideløbende startede prøverne på "Al min sorg og al min glæde". Forestillingen havde premiere i oktober 2008, hvor den blev spillet forskellige steder for udsolgte huse i Sydthy i forbindelse med Kulturekspressen – en kulturuge, der afholdes

hvert år i efterårsferien i Sydthy. Forestillingen "Al min sorg og al min glæde" blev således en del af en generel kultursatsning i Sydthy det år.

Det blev herefter besluttet at tage forestillingen op igen, og det blev til 4 forestillinger i Hørdum gamle skole i november 2009.

Når det gælder landsbykultur og kulturpolitik har Jakob Oschlag med en trebenet skammel som billede sagt, at landsbyen er kultur, landsbyen skaber kultur, og kultur kommer til landsbyen. Projektet "Et år med Skjoldborg" og forestillingen "Al min sorg og al min glæde" har bidraget til alle ben i denne treenighed.

Handlingen

Hovedpersonen er Ole, taget fra Skjoldborgs fortælling "Ole i Krogen". Ole er af Skjoldborg tegnet som en bitter, gammel mand, der engang har giftet sig til en gård, selvom han elskede en anden. Nu lever han et tomt og desperat liv med en umådeligt tyk kone, som han hundser med, og ellers intet har til fælles med, en søn der er spærret inde fordi han er vanvittig (eller vanskabt), en anden søn, Søren, som er en konstant trussel og når som helst kan gå amok under indflydelse af alkohol (også et gennemgående Skjoldborgtema). En bihandling er fra romanen "Gyldholm": Et daglejerpar, hvis børn brænder inde, fordi der ikke er nogen til at passe dem, mens forældrene arbejder i andres marker.

Hele historien udspiller sig inden for 24 timer i Oles stue, hans "krog", hvorfra han styrer gård og fæ og folk med urokkelig hårdhed og gnieragtig surhed. Her sidder han og forhindrer Sine i at udføre sit arbejde, fordi

han hele tiden er i vejen. Hun på sin side er en stærk kvinde, som ikke er nem at bide skeer med, og da ikke mindst fordi hun er nyligt gift ind i gården, med sønnen Søren.

Ole mener nok, at han til sidst skal få hende pillet ned. Han kender til hendes fortid, der var fattig og vistnok en anelse broget i erotisk henseende - og egentlig kunne Ole da godt tænke sig at spille lidt med, nu hvor han har hende inden for gårdens fire vægge.

Bag en af disse vægge sidder et menneske. Vi får ham aldrig at se, men det er den ene af sønnerne, som sidder spærret inde her bag et gittervindue med et gardin foran. Man lukker ham ikke ud, det er ganske enkelt for farligt. Kun Sine har et vist tag på ham og kan berolige hans uberegnelige sind. Vi får ikke at vide, hvordan han ser ud, eller hvordan ulykken er sket. Hans blotte tilstedeværelse virker som en konstant uhygge og er en udfordring til publikums fantasi - og et godt symbol på gårdens tilstand.

En af grundene til, at Ole tænker vel meget på Sine, er måske Anne Marie, hans kone. Hun er lidt fed og ikke særligt appetitlig. Men det var hende, der havde gården, hun sad på pengene, og Ole valgte sig altså hende, da han var en ung mand - selv om han var betaget af en anden kvinde, der var hans livs egentlige kærlighed.

Nu er gården Oles, og han beskytter sin ejendom med

næb og klør. Han sidder i sin stue og herser med alt og alle, og han giver ikke en daler ud uden at være sikker på at få to igen. Han styrer sin søn Søren med lige så hård hånd som alt andet, men Søren er ved at vokse til beslutsomhed - ikke mindst i kraft af Sine.

Søren er ikke hurtig i hovedet, og han har hang til alkohol. Han lader endnu faderen styre, men undervejs i det forløb, vi her er i gang med, oplever han på nært hold nogle slemme brist hos faderen, f. eks. hans snyderier der går ud over hestehandleren, men ikke mindst hans behandling af daglejerer Per Holt og hans kone. Da deres børn brænder inde, fordi forældrene ikke har andet valg, end at lade børnene passe på børnene, giver Ole dem i stedet for den ventede medfølelse en skideballe for deres påståede sløseri, hvilket ryster Søren i hans grundvold.

Det sidste stød mod Ole sættes ind, da en gammel kone træder ind til ham, hans ungdoms vragede kærlighed, Anne Kirstine. Hun har forsonet sig med hans valg dengang - hun vil bare gerne se ham en sidste gang. Men hun vil ikke vide af hans penge, ej heller blive under hans tag. Hun tager imod et beskedent måltid og en dram og går så ud på landevejen igen, dog ikke før hun i egentligste forstand har tilgivet ham hvilket er mere end Ole kan tage. Han bryder sammen. Sine må tage ham ind til sig og love at tage sig af ham også - husets nye madmoder er trådt i funktion og karakter, og det gamle gniervælde er brudt én gang for alle.

SOMMERKURSER PÅ DEN INTERNATIONALE HØJSKOLE

LINEDANCE 27. JUNI – 3. JULI

Dans og vær glad

Linedance er medicin for krop og sjæl

MUSICAL 4. JULI – 10. JULI

Slip din indre musicalstjerne løs

Solo- og korsang, drama og baggrund

Undervisere: Søren Launbjerg (skuespiller, sanger og komponist)

Sune Svanekeier (skuespiller, instruktør og musicalforfatter)

Mikkel Rønnov (kapelmester og producent)

Johnny Jørgensen (sanger, skuespiller, sang-coach og korleder) m.fl.

ARGENTINSK TANGO 1. AUGUST – 7. AUGUST

Glid ind i tangoen uden hverdagens distraktioner

SHAKESPEARE 1. AUGUST – 7. AUGUST

Dramatikeren, poeten og sprogfornyeren

Vi knytter an til Hamlet på Kronborg

DRAMA 8. AUGUST – 14. AUGUST

Improvisation, karakterarbejde og Alexanderteknik

Undervisere: Paul Clements & Jude Tisdall

En stor del af kurset foregår på engelsk

Læs nærmere på www.ipc.dk

HELSINGØR

DEN
INTERNATIONALE
HØJSKOLE

Et Band fortæ

- at arbejde med procesorienteret teater

af Mads Scholtz Christensen og Bjarne B. Stendahl.

"Den romantiske drømmer går til klassisk koncert. Han er besat af tanken om den kvinde han er ulykkeligt forelsket i. Musikken er fantastisk smuk og forstærker hans billede af hende, og hvor vidunderligt det ville være at danse med hende. Til sidst kan han ikke bære den skønhed mere, kvinden, dansen, musikken. Hans hjerte giver op og han falder om. De andre tilskuere tror det er en del af showet og klapper ivrigt."

- Scenarie til scene om romantikerens død

I 2008 opstod musikteatergruppen Monsuna. Vi var en gruppe teaterfolk og musikere, der ville på eventyr rundt om Østersøen med en forestilling, og bruge den til at møde andre unge. Det blev til en måneds turne, hvor vi spillede på gaden, i teatre og på barer, i Polen, Estland, Letland, Litauen, Finland, Sverige og på NEATA festivalen i Riga og Vildskuds Festivalen i København. Kollage-forestillingen *Everybody Dies For a Reason*, som vi turnerede med, var 9 billeder, der hver fortalte en historie om at dø – og således om det liv vi lever, der unægtelig fører til vores død. Der var 4 skuespillere og 4 musikere med i forestillingen, der alle agerede i historierne. Forestillingen havde ingen ord men havde to sange og en central del af udtrykket kom gennem brugen af masker.

Forklædt som band

De første tanker om gruppens udtryk var at vi ville ophæve rammerne for teaterets rum – først og fremmest gennem at flytte forestillingen ud på gader og barer, men også gennem den tilgang vi havde til publikum. Vi ville lave en forestilling der kunne skabe en fest, fordi vi troede på at man kunne reflektere og diskutere ligeså meget, hvis ikke mere, ved at lade publikum være levende og bevægelige – ganske ligesom når man går til en koncert og har mulighed for at tale og drikke under musikken. Derfor skulle publikum på en eller anden måde forstå, at vi ikke var en traditionel forestilling, men nærmere et band, der spillede op til fest, samtidig med at vi undervejs ville fortælle nogle teatraliske historier om døden. Vi var således en forestilling forklædt som et band.

Løsningen var en teatralisk koncert bygget op som et album af små historier. Dette gjorde det muligt for publikum at gå til og fra historierne, og det var ikke et must at have set forestillingen fra starten af. Til gengæld ville vi også have at historierne tilsammen skulle have en "mer-værdi" for de der engagerede sig fra start til slut.

Processen

Den først scene vi skabte var diktatoren. Instruktøren havde en ide om, at der skulle være en scene med en henrettelsespeloton, dramaturgen gik herefter i gang

Fotos: Glimt fra Monsunas lange teaterrejse i 2008.

Udlever om Døden

med at finde litterære henvisninger og historier om dette og faldt over en lille historie af Eduardo Galeano fra hans *Omfavnelsernes bog*. Med udgangspunkt i denne tekst om en henrettelsen af en oberst, skabte vi et scenarie, en handlingsgang, som vi tog med og præsenterede for resten af gruppen. Foruden scenariet arbejdede vi så hver med en maskekarakter, som vi derefter tildelte en plads i scenariets univers. Vi kobledede gennemarbejdede maskekarakterer og et handlingsforløb sammen og legede med de ting der opstod.

"Diktatoren kommer på besøg i provinsbyen. Den lokale major er stolt over besøget, men diktatoren er i sit onde humør og ender med at henrette det halve af majorens orkester. Det ender med at diktatoren forlanger majoren henrettet, hvilket resterne af bandet/soldaterne nægter. Og uden soldater til at parere hans ordrer, er diktatoren magtesløs, og han bliver dømt til døden. Som sit sidste ønske får han dog lov til, at lede sin egen henrettelse, hvor han i sine sidste minutter viser overskud og hjælper en ung nervøs soldat."

- scenarie til scenen Diktatoren

Vi mødtes nogle uger efter i Århus, hvor vi havde 3 dage sammen. Instruktøren præsenterede eksempler på publikums-kontakt og nogle eksempler på de scenerum vi ville forsøge at arbejde med. I Århus havde vi ikke nogle udarbejdede scenarier, men kun nogle løse ideer, som "den romantiske død", "industrial sound", "at spise sig ihjel", "havet/ sømandssange" og "papkasse manden". Dette indsamlede materiale eller ideer gik vi i gang med at stille spørgsmål til og eksperimenter med, for at undersøge deres teatrale og dramatiske potentiale. Det skete gennem leg og uden at forsøge, at fortælle en stor sammenhængende historie. Vi afprøvede materialets eller objektets variationsmuligheder. Når vi fandt noget vi kunne lide, gik vi i gang med at skabe scener, med en simpel fortælling. I disse tre dage blev 2 af billederne skabt til albummet plus forarbejde til et tredje og en del af scenografien.

Vi havde en sidste prøveperiode i København inden

vi tog afsted. Vicky, vores Argentinske skuespillerinde, ankom for første gang til prøverne i denne periode, og den første uge arbejdede skuespillerne alene med at udvikle materiale. Vi fandt karakterer, situationer og tog praktiske/æstetiske beslutninger om hvordan vi tog masker på under en forestilling osv.

I den anden uge deltog musikerne også i prøverne, hvor vi både arbejdede med scenarier og med gruppens generelle koncept. Vi jammede for eksempel musik og dansede – på et tidspunkt lavede vi en trommejam hvor Magnus pludselig begyndte

at hoppe vildt rundt. Snart var alle med, og vi brugte flere timer på at hoppe og tromme, hvilket skulle vise sig at være helt afgørende for den attitude gruppen havde under forestillingerne.

Kort sagt kan man sige, at i de scener hvor vi prøvede, at fortælle en historie, lavede vi et scenarie og i de mere improviserede scener, arbejdede vi med

Transportable, kompakte og trådløse PA anlæg fra MIPRO

Mini PA anlæg til ethvert formål

PA anlæg med mulighed for montering af trådløse mikrofoner og cd/usb afspiller. Flot lyd med op til 8 timers batteridrift.

Spørg din lokale forhandler om MIPRO eller besøg www.sc-sound.dk for yderligere informationer.

Importør:

SC SOUND A/S
Tel.: +45 4399 8877

mail@sc-sound.dk
www.sc-sound.dk

Et Band fortæ

Talentpleje til unge, gamle, trænede og mindre trænede:

Kursus & workshop 13.-15. august 2010.

Sted:
Sorø Akademis Videnscenter.

Undervisere:
Mona & Niels Damkjær.
Niels Vandrefalk.

Pris:
500 kr.
inkl. indkvartering og forplejning.

Kontakt og tilmelding:
holbergteatret.dk
niels@holbergteatret.dk
Tlf. 59566687. Mob. 40506687

TEATERCAMP

Holbergs kvindefigurer
- det stærke køn

Karakterer og masker
i dit liv
som teatergal!

eller om Døden

noget mere abstrakt eller minimalistisk, som netop romantikerens død, der blev en meget musisk, visuel scene. At have musikere i denne scene var en kæmpe gave.

På rejsen rundt i 8 lande og lige så mange sprog viste forestillingen sin klare styrke. For med denne åbne forestilling, havde vi skabt noget som alle kunne få fornøjelse af. Vi havde store oplevelser ved både, at spille for børn og voksne, og på gaden, til et bryllup, som på et teater. Under rejsen arbejdede vi videre med forestillingen og følte, at den endelig fandt sin form på Vildskud festivalen, da vi spillede i baren lørdag aften. Her indfriedes vores drøm om, at starte en fest med vores forestilling forklædt som et band.

Skuespillere: Magnus Christensen, Mads Schaltz Christensen, Maria Victoria Filipini, Bjarne B. Stendahl.
Musikere: Andreas Bech, Niels Ørts Ottosen, Marika Thinggaard Andersen, Sofie Mortvedt, Dramaturgi af Bjarne B. Stendahl, Kompositioner af Niels Ørts Ottosen, Instruktion af Mads Schaltz Christensen.

teaterskolen

MOVE'N ACT

Har du en skuespiller i maven?

Teaterskolen Move'n Act tilbyder uddannelser i scenekunst

1-årig uddannelse
16. august - 17. juni 2011

Træd Frem
16. august - 17. december 2010

Skuespil fra start
16. august - 24. september 2010

WWW.MOVENACT.DK

ophelia

Sommerkursus på ophelia

- 5 ugers intensivt forløb med meisner-teknik, stemmetræning og bevidstgørelse af kroppen.
- 5 uger á 15 timer, 4.200,-
- Periode: 28.juni-30. juli, mandage, onsdage og fredage.
- Der kræves ingen særlige forudsætninger.

Kurser og tilmelding på WWW.OPHELIA.SK

Om at skrive egnsspil

Først, når der fortælles om os, bliver vi til:

Af Jacob Clausen

Skuespillet er den mest direkte måde at fortælle på. Og sker det i form af et egnsspil, åbner der sig rige muligheder for perspektiv, identifikation og erkendelse.

Om lokalområdets betydning.

Som dramatiker er det et privilegium at bo i et grænseland, hvor historien og dermed fortællingerne fylder så meget i folks selvforståelse.

Der er stor lyst til at finde forklaringer på, hvorfor det gik, som det gjorde, og hvad det kom til at betyde for det liv, de selv lever som moderne mennesker.

Historikerens foredrag har stadig mange tilhørere i Sønderjylland, men der er også en stor nysgerrighed og åbenhed over for kunstens sprog og virkemidler.

Om dramatikerens rolle

En dag banker det så på dramatikerens dør.

Det er her, det afgørende sker. Processen sættes ikke i gang af dramatikeren selv, men tilskyndelsen kommer udefra.

Det påvirker hele forløbet. Der er nogen, som "levende" interesserer sig for den fortælling, der lidt efter lidt tager form.

I sit udgangspunkt er den løs og svævende.

Overskriften kan kredse om en historisk begivenhed eller et forløb, måske nogle mennesker, som har spillet en afgørende rolle for lokalsamfundet.

Kunne du tænke dig at skrive et skuespil om det?

Det, dramatikeren i virkeligheden bliver bedt om, er at løse billet til en rejse på grænsen mellem den fiktive og den håndgribelige verden – der hvor al kunst opstår – for at finde frem til en ny tidløs fortælling.

Om at opsøge kilderne

Undervejs er der mange stationer – små forblæste trinbrætter og store rungende banegårde!

Efter den indledende idéudveksling med projektgruppen og beskrivelse af de praktiske muligheder

kan rejsen tage sin begyndelse.

Første stop er næsten altid et af de mange lokalhistoriske arkiver, der fik en opblomstring efter tilslutningen til EF!

De er en guldgrube at gå på opdagelse i. Her findes førstehåndsoplevelser i form af breve og beskrivelser, og næsten lige så væsentligt: Her findes mennesker med indsigt, som kan vejlede og hjælpe på vej.

Eftersøgningen fortsætter i de offentlige bogsamlinger, hvor bibliotekarer bestiller kildekrifter hjem, hvis det er muligt. Eventuelt ender det med en dag på et af landets centralbiblioteker, som f.eks. giver mulighed for at kunne sidde med nogle årgange

aviser og helt bogstaveligt blade sig frem gennem den tabte tid.

Fra ordenes verden går turen videre til den fysiske.

At opsøge virkelighedens skuepladser eller vandre gennem det landskab, som fortællingen udspringer af, kan være en stor inspiration.

Her levede de mennesker, som historien skal handle om. Måske boede de i et ganske bestemt hus, der fanger øjet. Måske sad de på kroen, som ligger der endnu.

Det har kostet mange æggekager og lækker biksemad! En overnatning i det gamle gendarmhus ved verdens mærkeligste grænse i Rudbøl hører med til næroplevelserne.

Men det handler også om at slå ørerne ud og lytte. Hvad siger folk til hinanden? Er der en stump, som kan bruges? En betoning? Noget underforstået? Måske falder der en snak af om vind og vejr og alt det, der ligger ind imellem, men allermost givende er de spændende samtaler med mennesker, som åbner deres hjem og øser af et langt livs viden og erfaring.

Om at få fortællingen til at folde sig ud

På et tidspunkt er der samlet så meget stof, at der kan skrives synopse, som med få ord antyder omridset af en fortælling, dog med plads til "den kunstneriske frihed".

Det er i manuskriptfasen, at tingene afklares. Personerne får liv og, som noget meget væsentligt, et navn. Replikker, rytme, scenskift, små og store billeder, sange, musik og dans falder på plads. Det er her, fortællingen for alvor folder sig ud.

I enhver velskrevet roman er den første sætning af stor betydning. På samme måde med skuespillet. Åbningsscenen må rumme så meget dramatisk energi, at det kan bære stykket igennem.

Det er ikke en historietime, tilskuerne skal overvære, men et skuespil om nogle mennesker, der ligner dem selv på godt og ondt, fulde af ængstelse og håb, sorg og glæde, had og kærlighed. De lever blot på et andet tidspunkt og under andre omstændigheder, men alligevel tæt på.

Fornemmelsen af at befinde sig på selve åstedet er et af egnsspillet stærke virkemidler.

Det var her, det foregik. Lyden af Gyde Maries målbevidste skridt over broen ved Trøjborg er den samme som dengang!

Et vedkommende skuespil kan bruges til at læse sig op af og give mod på livet. I stedet for "at gøre en forskel", som er et af tidens populære udtryk, handler det måske om at samle tråden op og spinde videre på en stor fælles fortælling.

Al kunst er henvendelse.

Sådan er det også med egnsspillet.

Om et 300 år langt forløb

Med udspring i den lokalhistoriske forening i Bredebro opstod i 1997 ideen om at gennemføre et fire-årigt teaterprojekt, der som basis skulle have otte gamle sogne, også kaldt de kongerigske enklaver. De

var gennem århundreder blevet forvaltet efter dansk lov i modsætning til det omgivende tysk-prægede hertugdømme. Det havde sat sit stærke præg på befolkningen. Men var det den eneste forklaring? Vi kaldte projektet HØJT TIL HIMLEN.

Gennem fire egnsspil opført forskellige steder i området 1999-2002 ville vi fortælle om et samfunds

udvikling gennem 300 år. Hvordan det blev til, og hvad det var for værdier, som lidt efter lidt skabte dets identitet.

De enkelte spil tog udgangspunkt i lokale omstændigheder, der hver for sig afklarede forholdet til det fundament, et samfund hviler på: Følelsen af retfærdighed, forholdet til det religiøse, behovet for "sand" oplysning og etableringen af politisk demokrati.

Den holstenske greve Peter Rantzau, den pietistiske Randerup-præst Hans Adolf Brorson, Forballum-huslæreren Kresten Kold og storbonden Knud Lausten Knudsen var de lokalhistoriske fyrtårne. Men den tidløse, genkendelige fortælling knyttede sig til hverdagsmennesket, fornemt fortolket af en stor gruppe entusiastiske amatørskuespillere.

Om at inddrage en hel storkommune.

Kommunalreformen i 2005, der gennemførtes uden nogen egentlig folkelig debat, efterlod hos mange en række eksistentielle spørgsmål om identitet og tilhørsforhold.

I det sydvestlige hjørne af Danmark blev seks kommuner lagt sammen til Tønder Storkommune.

Ud over administration og kommunale serviceydelser hvad havde de så at være fælles om?

Måske kunne man lære "de andre" lidt bedre at kende ved at fortælle hinanden historier, blev der hvisket. Kunne det tænkes, at egnsspillet også ville være velegnet til det?

De lokalhistoriske foreninger blev bedt om at pege på en drama-egnet begivenhed fra hver sit område, og ildsjælene bag HØJT TIL HIMLEN påtog sig det store arbejde at organisere og føre forslagene ud i livet.

Af de seks planlagte spil er det foreløbig blevet til en forførende middelaldervandring, "Udi de grønne egne" tæt på Arrild, for året efter at fortsætte langs "Den yderste grænse" i Rudbøl og det tredje år slå følge med den kontroversielle Skærbæk-præst, pastor Jacobsen i hans kamp "For guld og kejser".

Juni 2010 opføres i Bredebro det fjerde spil, "Kniplingedrømme", som henter sin fortælling fra tiden, hvor tusindvis af fattige kvinder overlevede ved at skabe spindelvævstynde kniplinger til hele verden – og rigdom til kniplingekræmmerne!

Fortællingen om mennesket i brændpunktet mellem magtens og kunstens verden er evig aktuell.

Men uden professionelle, meddigtende instruktører går det ikke. En stor tak til dem, jeg med glæde og forventning har givet manuskripterne videre til: Lotte Horne, Thorkild Demuth, Kasper Wilton, Ole Sørensen, Kristian Hald Jensen og Niels Damkjær.

Digitale touring dæmpere med danske stikudtag

SRG LIGHT
DESIGN
series **400**

- 19" rack, 6 kanals: 2U, 12 kanals: 3U
- Udlæsning af spænding, temperatur og DMX.
- Indstilling af Patch, Preheat og Dæmningskurver på hver kanal.
- Manuel kontrol af dæmningsniveau. Søjlediagram af outputniveau.
- Temperaturstyret støjsvag blæser. Automatisk sluk ved overophedning.
- Rise time på 400uS - giver stort set ingen elektronisk støj.
- 5 års garanti!

6 x 10 Amp - 2,3 Kw pr. kanal
Pris ekskl. moms kr. 6.396,-

12 x 10 Amp - 2,3 Kw pr. kanal
Pris ekskl. moms kr. 11.996,-

Enkel menustyring via kun 3 knapper

Andre stik muligheder:

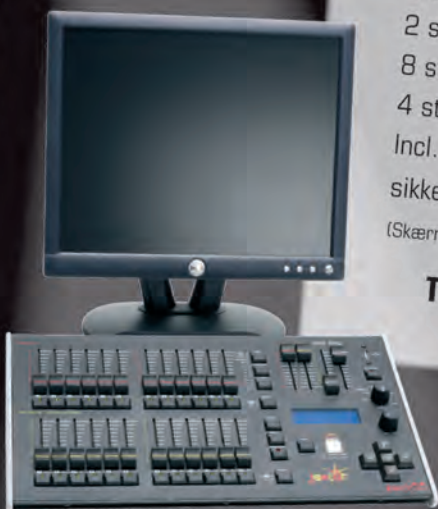

Forhandler og distributør:
B. J. LYS
Bøffelkobbelvej 9, Dybbøl
6400 Sønderborg
Tlf. 74 48 52 58 - Fax. 74 48 52 78

*Kontakt os for uforpligtende tilbud,
eller få tilsendt brochurer*

info@bjlys.dk - www.bjlys.dk

TILBUD PÅ LYSUDSTYR TIL DRAMA & TEATER

Komplet 12 kanalers lysanlæg

- 1 stk. Jester 12/24 Programérbar lyspult
 - 2 stk. Betapack3 Dæmper
 - 8 stk. LDR Tempo Fresnel 650w
 - 4 stk. LDR Suono Profile Spot 650w
 - Incl. lyskilder, kroge, kabler, sikkerhedskæder og farvefiltre
- (Skærmen er ekstra-tilbehør)

TILBUDSPRIS: 35.990,00

zero88

LDR
Lucezzeria Italia

Dramapack 6

- 1 stk. Level 6 lyspult
- 1 stk. Betapack3 Dæmper
- 6 stk. LDR Tempo Fresnel 650w
- 2 stk. Doughty stativer 3,5m
- Incl. lyskilder, kabler og farvefiltre

TILBUDSPRIS 15.275,00

PRISERNE ER EKSKL. MOMS

gobo
HIGH LIGHT

Gobo & Highlight A/S
Vermundsgade 40 C • DK 2100 København Ø
Tel: +45 70 20 19 66 • Fax: +45 70 20 19 67
info@high-light.dk • www.gobo-highlight.dk

Manuskriptet er en - men andre

Fra magiske eventyrbilleder til eksistentielle legoklodser

Præsentation af dramatikeren Marie Markvard Andersen

Af Peter Rafn Dahm

Marie Markvard Andersen blev kendt i DATS sammenhæng, da hun i 2004 vandt H.C.Andersens årets store musikdramatik konkurrence med den moderne musical "De glemte børn".

Et eventyrligt Gesamtkunstwerk

De Glemte børn er et eventyr om tab og om at overvinde tabet ved at tro på at det umulige er muligt.

Om hvordan en pige gennemlever, overlever og overvinder det at miste sin mor. Ved at fastholde troen på morens kærlighed. Og til sidst finde sig selv – sit eget liv - i en ny kærlighed.

Fortællingen er ekstremt scenisk i sin måde at digte med scene-billederne på. De "siger" det usigelige og de insisterer på det umulige, der overskrider virkelighedens og fornuftens grænser.

Dramatikerens billeddannelser demonstrerer direkte fantasien, (til)troens, forestillingsevnen og det åbne sinds kraft til at overrumple og overvinde en indskrænket og ødelæggende virkelighed. F.eks er den afsluttende forløsning og befrielse ét stort og magisk billede.

Med De Glemte Børn viste Marie sig som en dramatiker, der fuld af kærlighed og appetit giver sig mediet i vold: Teatret og hele det sceniske univers. Som en stor og kompleks komposition der trækker på hele spektret af kunstneriske virkemidler.

Og selv om De Glemte Børn er åben for fortolkning, fremstår manuskriptet i høj grad som dramatikerens "partitur" . Et "gesamtkwerk" med dramatikerens som master mind. Hvor hun (for)fører os ind i og gennem sin sceniske vision. Som i en lang bevidsthedsstrøm, hvor selv overgangene er orkestrerede og integreret i helheden.

Et åbent væk af legoklodser

Maries nyeste stykke "Rundt om hjørnet og til højre for virkeligheden" er helt anderledes. Her har hun simpelthen vendt dramatikerrollen på hovedet. Eller måske snarere valgt at fortolke og spille rollen på en helt ny måde.

Fra at komponere store og magiske billeder i eventyrtraditionen, er hun gået over til små, fortættede og skæve "hverdags-klip". Og fra at fremmane den store helhed, med hele det teatraliske udtrækafudtryk, vælger hun nu at kaste korte, "nøgne" scener ud - "Som et åbent værk af legoklodser, der kan formes og bygges i en uendelighed", skriver hun selv og fortsætter: "Alt i denne tekst kan misbruges efter behov og evne. Vi er sat på denne jord for at lege med virkeligheden".

Et gennemgående tema i "Rundt om hjørnet..." er vores vilkår som mennesker. Som sociale og kommunikerende væsner, der kun eksisterer i kraft af og på trods af hinanden. Henvist som vi er til sprogets mulighed og umuligheder, må vi søge efter eller flygte fra hinanden i sprogets labyrint. Der på samme tid er adgangsvejen, stierne vi farer vild på og de snørklede gange, hvor vi kryber i skjul. Og stykkets mange tekster opleves netop også som en eksistentiel labyrint, med spor, der stritter og fører i alle mulige retninger. Uden anden ledetråd end ens egen nysgerrighed – som læser. Eller som teater-skaber på jagt efter nye udfordringer.

Hvilke tanker har Maria selv gjort sig om vejen fra de "De Glemte Børn" til "Rundt om hjørnet...?"

Vi giver ordet videre til dramatikerens –

Sammensæt dit eget trådløse mikrofonsystem med MIPRO

Trådløse mikrofoner til ethvert formål

Mikrofonsystemet fra MIPRO med de mange kombinationsmuligheder.

Spørg din lokale forhandler om MIPRO eller besøg www.sc-sound.dk for yderligere informationer.

Importør:

SC SOUND A/S
Tel.: +45 4399 8877

mail@sc-sound.dk
www.sc-sound.dk

opskrift bager kagen

Manuskriptet er en opskrift – men andre bager kagen

Overvejelser omkring dramatikerens arbejde og rolle

Af Marie Markvard Andersen

At skrive er i høj grad et spørgsmål om at lade sjælen bøje sig i den retning tankerne har sat kurs imod, og følge med så godt man kan. Ind imellem kræver det håndfast styring og detaljeret planlægning. Andre gange kræver det tillid og følsomhed, galskab og fortabelse. Hver gang er det en rejse. Man ved aldrig hvor den fører én hen.

Man er altid alene – og samtidig aldrig alene

Som skrivende dramatiker tænker jeg meget i billeder. Jeg ser scenerne for mig, ikke som specifikke ideer om bestemte typer iscenesættelser, men som stemningsbilleder fra det univers historien foregår i. Det bliver levende for mig imens jeg skriver, og jeg er altid bevidst om, at det netop er skrevet for at blive gjort levende på scenen. Jeg skriver ikke blot til dem, der skal opleve historien. Jeg skriver også til dem, der skal formidle og videreskabe historien. Skuespillerne, der skal

puste liv ind i figurerne, scenografen der skal gøre tid og sted levende, instruktøren der skal fornemme hjerteslagene og tanketrådene bag dramaets store og små linjer, og alle de andre der er med til at dele, opleve og lægge sjæl i historien.

Som dramatiker arbejder man altid alene og samtidig aldrig alene. Jeg skaber selv historien, og formulerer ordene der står på siderne, men altid med bevidstheden om, at den skal gives videre til andre. Når mit arbejde er forbi og historien er færdig, er det på sin vis et færdigt værk jeg står med mellem hænderne. Men samtidig er det kun første led i en større proces, hvorefter andre tager over og går i gang med deres egen skabelsesproces, den der skaber selve forestillingen.

Jeg har på en måde altid betragtet manuskriptet som en opskrift. Jeg pudser og nusser og formulerer, og gør mit bedste for at videregive min egen vision og mine egne ideer. Men når jeg er færdig, er det andre, der bager kagen og den bliver altid forskellig, alt efter hvem der laver den. Jeg elsker at se hvor forskellige forestillingerne ofte bliver, og hvor mange spændende versioner der kan komme ud af det samme manuskript!

Fokus på den visuelle symbolik

"De Glemte Børn" var vidunderlig at skabe. Det var en eventyrrejse for mig og et stort arbejde. Musik og tekst smeltede sammen og jeg gjorde mit bedste for at komponere en helhed, der bevarede et poetisk univers i en åbent legende og alligevel fastkomponeret struktur. Jeg skrev stykket så det kunne spilles af amatører og var samtidig meget ambitiøs på historiens vegne. Jeg ville gerne skabe et poetisk univers, der på en gang var simpelt i sin

Brandimprægnering

Af kulisser, rekvisitter,
tæpper mm

½ l. sprayflaske 169,-
5 liter dunk 679,-
25 liter dunk 3.200,-
Priser ex. moms

Vandbaseret giftfri væske

info@bjlys.dk

www.bjlys.dk

B. J. LYS
Bøffelkøbelvej 9
6400 Sønderborg
Tlf. 74 48 52 58

Manuskriptet er en - men andre

eventyrlogik og samtidig udfordrende i form og indhold. Derfor gjorde jeg meget ud af, at skabe poetisk udfordrende stemningsbilleder i scenerne, der samtidig skulle være nemme at arbejde med for mindre erfarne skuespillere og børneskuespillere. Ved at fokusere på stærke visuelle symboler i scenerne, og beskrive scenernes stemninger meget indgående i regibemærkningerne, var mit ønske at løfte ansvaret for historiens psykologiske lag væk fra skuespillernes skuldre alene og i stedet placere det i det fysiske rum omkring dem på scenen. På den måde var historien ikke afhængig af stærke psykologiske skuespilpræstationer, men bestod i stedet af visuelle symboler, musik og enkle replikker, der i samlet helhed formede de glemte børns univers. Mit håb var, at den visuelle beskrivelse ville hjælpe iscenesætteerne med at forstå og videreformidle historiens lag på en måde, der ville opleves som en inspiration og ikke en diktation til iscenesættelsen.

Replikker med tyngde og alvor

Jeg har siden "De Glemte Børn" arbejdet i andre retninger. "Fugle Forlader Ikke" er en historie om grænseoverskridende kærlighed og den vanskelige balance mellem virkelighed og fantasi. Manuskriptet til "Fugle Forlader Ikke" var langt mere hverdagsrealistisk i sit udtryk, dog igen med stærke symbolske undertoner og enkelte scener, hvor det visuelle scenebillede dannede den symbolske ramme for historien. Den visuelle beskrivelse af rummet er dog langt mere simpel i "Fugle Forlader Ikke", og det er her i langt højere grad i replikkerne, at man kan finde historiens symbolske og psykologiske lag. Derfor kræver stykket også mere af skuespillernes evne til indlevelse og formidling af store følelser. Det er altid et sats som dramatiker at skrive replikker med tyngde, alvor og dybe følelser, fordi man ved hvor vanskeligt det kan være at fremstille troværdigt på scenen. Ikke desto mindre er det en kæmpe oplevelse at se en forestilling, hvor det lykkes.

På mange måder var det hårdt at arbejde så meget med figurerne psyke, måske også fordi historien hele tiden kredser om grænsen mellem normalitet og vanvid. Her bliver det en ekstra stor udfordring tydeligt at videreformidle sin egen intention med replikkerne, uden at lægge forklaringerne ind i figurerne mund. Iscenesætteerne skal på den ene side være frie til at fortolke replikkerne, men samtidig er det vigtigt at de forstår og kender figurerne motivation for at sige og handle som de gør, og det er mit ansvar som dramatiker, at dette fremgår tydeligt at handlingen.

At slippe tøjlere og turde lege

Sidste sommer begyndte jeg så at arbejde på et nyt manuskript, og denne gang ville jeg prøve noget helt nyt. Jeg havde lyst til at slippe alle tøjlere og lade fantasien løbe løbsk. Inspirationen kom fra en samtale med en norsk teaterskoleleder om, hvordan teatret ind imellem har så travlt med at tage sig selv alvorligt, at det glemmer også at lege og eksperimentere. Vi bliver så optaget af, at alting skal fremstå færdigt, finpudset og professionelt, at vi ind imellem tror, at disse parametre er de eneste som teater bør opleves og vurderes ud fra. Men nogle af de største oplevelser jeg har haft i teatret har ikke handlet om graden af perfektion og fuldenthed. Det har handlet om overraskelse, inspiration og kreativitet.

Derfor begyndte jeg at skrive ud fra ideen om, at der her skulle være et manuskript, der skulle inspirere, lege og åbne for en masse døre, men ikke komme med færdige løsninger. Jeg ville bevidst undlade at skabe en alt for fast struktur og en narrativ rød linje. I stedet ville jeg skabe en sprudlende eksplosion af ord og billeder, som forhåbentlig ville inspirere iscenesættelse til at fortsætte skaberarbejdet sammen med mig, på deres egne vilkår, uden en færdig løsning fra mig.

Jeg overvejede meget om jeg forsømte mit ansvar som dramatiker ved at undlade at forklare mig, forsvare mig eller skabe tydelige rammer i historien for de iscenesættelse der skulle arbejde videre med manuskriptet. Men ligesom en fastkomponeret struktur kan være en hjælp i én type kreativ proces, kan den være en spændetrøje i en anden type kreativ proces.

opskrift bager kagen

Resultatet blev "Rundt om hjørnet og til højre for virkeligheden", 12 små skæve fortællinger, i et samlet manuskript, hvor alting er vendt op og ned. Det var et helt utroligt inspirerende arbejde, og en stor kraftanstrengelse at arbejde imod min egen tendens til at ville skabe orden i kaos og rette alle "fejl", der ikke passede ind i logikken. Pointen er, at skabe inspiration og kreativitet og at opfordre til leg. Jeg glæder mig til at se hvem der griber bolden og leger videre!

Forgreninger i et evigt voksende buskads

Jeg mødtes to gange med Peter Rafn for at snakke om indholdet for denne artikel og alle disse ord er skrevet ud fra vores samtaler. Han spurgte mig, om jeg helt havde fortaget den narrative logik til fordel for krydsklippende symbolske eksperimenter? Om mit fremtidige dramatiske virke mon ville fortsætte i denne retning? Jeg måtte svare, at jeg ikke rigtigt havde noget svar at give ham. Når jeg ser tilbage, ser jeg tydeligt en udvikling. Men ikke i en enkelt retning. Jeg synes ikke at to fortællinger jeg skriver er ens, og for mig er de forskellige udtryksformer i højere grad

forskellige forgreninger i et evigt voksende buskads, end åreringe på en lodret voksende stamme. Jeg nyder friheden til at kunne blive inspireret. Det er hverken en pligt eller en aktiv handling at forny sig. Det kommer helt af sig selv gennem mødet med mennesker. Levende, legende, elskende, skabende mennesker. Jeg elsker at skrive og at lade mig forføre af fortællingernes ønske om at blive fortalt. Og jeg elsker at kunne videregive mine manuskripter til andre, der kan gøre historierne endnu mere levende og vedrørende. Hver på deres egen måde.

Udlejning af Lyd- og Lysanlæg

Lyd
PA SYD
musik med mere

Fynsgade 16
6400 Sønderborg
Telefon 7442 5009
www.pasyd.dk

WWW.MUSIKOGTEATER.DK

MUSIK

SANG

TEATER

DANS

**LYD
TEKNIK**

På Musik og Teaterhøjskolen får du oplevelser for livet, bliver fagligt udfordret og inspireret. En højskole, der skaber mulighed for din personlige udvikling, livsglæde og positive livssyn gennem musik, sang, teater, dans og lydteknik. Læs mere på www.musikogteater.dk

musik & teater

HØJSKOLENE

Det du ikke lærer andre steder

Herrestedgade 6-8 · 6520 Toftlund · Tlf. 74 83 01 04 · kontor@musikogteater.dk

At skrive dramatik...

Minitema

Af Julie Kirkegaard

Det er ikke altid nemt at finde ud af, hvor man skal gå hen, hvis man har skrivebordsskuffen fyldt med halvfærdige skuespil, - eller blot går rundt med ideerne i hovedet uden at kunne få dem ned på papir. Det kan også være, at man allerede har skrevet og fået iscenesat, - men alligevel ser man i bagklogskabens lys, at der vist var en karakter, man ikke havde fået helt styr på eller en slutning, der aldrig faldt rigtig på plads.

I forhold til prosaister, der gerne vil indgå i en eller anden form for samspil med andre i forhold til at blive bedre og mere bevidste om deres tekster, og hvordan de virker, er tilbuddene til dramatikere desværre færre - der findes langt flere mennesker, der drømmer om at skrive en roman end et skuespil! Men de er der! På denne og de følgende sider kan du læse lidt om forskellige tiltag og initiativer, der alle sammen på den ene eller anden måde kan styrke og udvikle dit dramatiske talent - og din lyst til at skrive til scenen...

KATAPULT I ÅRHUS

- en mulighed for at udvikle talentet!

Teater Katapult i Århus har i mange år, når pengene var til det, gjort et stykke arbejde for at talentudvikle dramatikere. Det er tidligere blevet kaldt Dramatisk Fertilitetsklinik, men har nu ændret navn til DramatikerLab, - og er mere procesorienteret og mindre konkurrencepræget end hidtil.

Seks talenter lukkes ind på baggrund af 10-15 siders indsendt materiale og indgår i en skrivegruppe, der mødes hver 14. dag sammen med en dramaturg. Der gives feedback på teksterne, spares, og der læses tekster af etablerede dramatikere efter behov. Det er altså her muligt at udvikle sine tekster, høre andres og få en fornemmelse af, hvordan ens skrivestil og ens ideer adskiller sig fra andres, - og ikke mindst modtage kvalificeret sparring fra en dramaturg. Når processen er vel afsluttet skal man nok være nået et stykke videre med sin tekst - det kan endda være, at man har slettet alt, hvad man hidtil har skrevet og er startet forfra!

Man behøver ikke at være ung og fra teatervækstlaget for at komme i betragtning - man bliver udvalgt efter, om man har en tekst, der er potentielle i eller ej.

En Dramatikerlab i efteråret 2010 er under planlægning. Hold dig opdateret på hjemmesiden: www.katapult.dk

Udbytte: At blive bedre til det tekniske

Alexandra Moltke Johansen, 22, har skrevet dramatik i et par år og var så heldig at komme med i Katapults skrivegruppe i efteråret 2009 (der var 20 ansøgere og 6 blev udvalgt). Skrivegruppen mødtes hver 14. dag henover 4 måneder og gav hinanden feedback. En dramaturg fungerede som procesleder. Derudover var der 2 endagskurser med Lene Marie Olsen og Abellone Koppel, etablerede dramatikere.

Jeg spurgte Alexandra, hvordan det havde været ...

Hvad fik dig til at søge om at komme med på workshoppen?

Fordi jeg gerne vil ind på dramatikeruddannelsen og syntes, jeg manglede erfaring i at konstruere. Jeg manglede input i forhold til den tekniske del af dramatikken.

Hvad arbejdede du med?

Jeg sendte *Flugten fra kommunen* ind, et manuskript, jeg havde arbejdet på i et halvt år og som jeg arbejdede lidt videre med. Derudover lavede jeg undervejs et audiomovemanuskript.

Hvad fik du ud af det?

Jeg udviklede mig meget ved at gennemlæse de andres tekster og give dem feedback. Det blev nemmere at genkende fejlene hos mig selv. Jeg er blevet meget mere fokuseret på, at det skal fungere rent teknisk, det vil sige dramaturgisk og med spændingskurver. At det ikke skal være så rodet. At det også handler om at simplificere - at hive det frem, man gerne vil sige og fjerne alt det uden om.

Foto: "Flugten fra kommunen" på Bastarden, teaterHUSET, i København.

Hvordan var det at dele sine tekster med andre?

Jeg synes det var svært, fordi det var en masse forskellige mennesker, der deltog i forløbet. Derfor var feedbacken meget subjektiv. Alle betragtede stykket fra forskellige synsvinkler, alle havde forskellige holdninger til mine valg i forhold til karaktererne.

Hvad var det bedste?

Workshoppen med Lene Marie Olsen, fordi hun kom med en hel speciel energi og engagement. Hun var enormt dygtig til at motivere og startede en masse ting inde i mit hoved. Jeg begyndte at gribe fat i de instinktive tanker der kom i stedet for at gennemtænke det hele.

Var der noget der afskrækkede dig?

Jeg syntes det var en lang transport (Alexandra bor til dagligt i København), og jeg kom meget sent hjem. Jeg brugte en masse tid og penge på det. Ellers ikke. Jeg har lært at betragte mine egne ting udefra og mere objektivt. Og jeg ligesom har fået en masse selvtillid til at skrive videre.

Hvad har du af teaterskriveprojekter i den nærmeste fremtid?

Jeg er ved at opføre min første forestilling på Bastarden i teaterHUSET, Flugten fra kommunen. Og derudover deltager jeg i en skriveworkshop, der varer to måneder, med Troels Christian Jakobsen (i Dramatoriet).

Hvor meget betyder det at skrive dramatik for dig?

Når det går godt, betyder det alting. Når jeg synes

jeg selv er sjov og unik og original er det fantastisk. Når jeg går kold i det, er det forfærdeligt. Jeg tror, det betyder rigtig meget for mig som person at udtrykke mig, og nogen vil høre på det.

Dramatikeruddannelsen, - når du kun vil skrive og intet andet!

Dramatikeruddannelsen (ved Århus teater, SU-beregtiget) blev etableret i 1992 og har siden sendt 24 flyvefærdige dramatikere ud i det danske land, hvoraf mange nok kender navne som Christian Lollike, Lenemarie Olsen, Aleksa Okanovic, Anna Bro og Andreas Garfield. Det er alle dramatikere, der på den ene eller den anden måde har markeret sig i det danske scenelandskab, - og flere af DATS medlemsscener spiller eller har allerede spillet deres tekster.

Dramatikeruddannelsen er et nåleøj! Der optages 6 elever hvert tredje år efter et prøveforløb, der strækker sig over flere måneder.

På uddannelsen får man et indgående kendskab til forskellige teaterformer og til skuespilkunst, iscenesættelse og scenografi. Man udvikler sit talent for at skrive til teatret, og man tilegner sig et alment kendskab til dramatisk litteratur på dansk og andre sprog. Derudover undervises man i forskellige teaterformer og teatergenrer. Der er endvidere udlandsrejser til teaterfestivaler, premiereinvitationer – og man får et rigtig godt kendskab til den professionelle branche.

På begyndelsen af tredjeåret får man sit midtvejsprojekt iscenesat og spillet på de fire landsdels-scener inklusiv det kongelige teater, og man slutter sin uddannelse med en præsentation i readingform af et helaftensskuespil.

Det er en uddannelse, der har fokus på at sende sine elever ud i det professionelle teaterlandskab og det kræver både talent og hårdt arbejde at etablere sig som professionel dramatiker efterfølgende. Det er meget få dramatikere, der kan ernære sig ved kun at skrive.

De fleste der bliver optaget er i 20'erne, men der er også eksempler på folk, der er blevet optaget efter at de har passeret de 30 år. Næste optagelse er i 2013.

www.aarhusteater.dk/dramatikeruddannelsen.asp

At skrive dramatik...

Nyt rektorpar!

Fra skoleåret 2010/2011, hvor et nyt dramatik-erhold optages, træder et nyt rektorpar ind på skolen i stedet for Janicke Brandt, der har siddet på posten de sidste 12 år.

Det er Mads Thygesen og Christian Lollike, der deler ansvaret. Thygesen vil som dramaturg varetage uddannelsens daglige ledelse, og Lollike vil som dramatikere fungere som mentor og være ansvarlig for den kunstneriske sparring.

De tre nye satsningsområder er sprogudvikling, formbevidsthed og nye teksttyper. Endvidere har rektorparret ambitioner om at skabe større forbindelse til den internationale teaterverden.

De næste tre år vil give et større indtryk af, hvor dramatikuddannelsen er på vej hen – og, måske, give et fingerpeg om fremtidens dramatikere i Danmark. Vil der fortsat være tale om klassiske lineære fortællinger eller skal vi vænne os til at se mere eksperimenterende performative tekster fra fremtidens dramatikere?

Dramatikervæksthus

– når du har lyst at fortælle for børn!

Dramatikervæksthuset er et projektbaseret initiativ under BTS (Børneteatersammenslutningen), der har til formål at give personer med interesse for at skrive for det professionelle børne- og ungdomsteater en mulighed for at udvikle deres talent og skifte bekendtskab med branchen.

Dramatikervæksthus arter sig lidt forskelligt fra år til år, men er gerne etårig og kan enten henvende sig til nybegyndere ud i børnedramatikken eller til dramatikere, der allerede har nogen erfaring i at skrive dramatik – evt. fordi de har gået på et forløb tidligere.

Det er muligt at have arbejde eller studie ved siden af forløbet, ligesom det er muligt at komme fra alle dele af Danmark, eftersom der er tale om undervisning i weekender (i forløbet 10/11 er der tale om 5 samlinger, deltagelse i 2 børneteaterfestivaler og et cafearrangement).

Man bliver optaget på baggrund af indsendt materiale, undervisningen foregår dels på Odsherred Teatercenter og dels i København.

Næste optagelse sker i foråret 2011 og er for fortsættelse. Se hjemmesiden for mere information: www.dvhus.dk

Udbytte: Det handler om at skrive om – igen og igen!

Mogens Økjær, bibliotekaruddannet, 49 år, var deltager i forløbet 08/09. Han havde erfaring med at skrive revytekster og fortæller her, hvad han fik ud af Væksthuset:

Hvorfor søgte du ind?

Jeg havde skrevet revytekster til primært Kerteminde-revyen siden 2005, men oplevede tit, at der var en afstand mellem mig og skuespillerne. Jeg forstod ikke, hvorfor de skar i mine tekster eller lavede dem om, for jeg syntes jo de fungerede. Så egentlig var jeg interesseret i at lære noget mere dramaturgisk, blive bedre til teaterformen – samtidig med at jeg også syntes at det var spændende med børneteater.

Hvordan var det?

Overraskende! Det gik hurtigt op for mig, at den proces man går ind i, når man skriver et skuespil er helt anderledes end det, jeg kendte fra arbejdet med

mine revytekster. Jeg var vant til at kunne gå en tur, få en ide til en revytekst og gå hjem og skrive den ud på en halv time, - og kunne den ikke skrives på en halv time, så skrotede jeg den. Det er på en måde meget simpelt, - man skal fra a til b på den sjoveste måde og i virkeligheden brugte jeg ikke særlig meget tid foran computeren. Det var noget helt andet på dramatikervæksthus, hvor vi skrev om og om og om i en uendelighed. Det er langt sværere at have et helt skuespil inde i hovedet i forhold til en revytekst, - derfor er processen også meget anderledes og det kom bag på mig.

Hvad skriver du på nu?

Jeg er i gang med en krimi og selv om det ikke er teater, kan jeg bruge meget fra væksthuset. Jeg bruger meget tid på at se karaktererne og rummet for mig og er meget opmærksom på, hvordan hver karakter har det i øjeblikket. Det er helt klart noget jeg har taget

Jane Rasch, projektleder, fortæller her om tilgang og arbejdsmetode i Væksthuset:

Dramatiker Væksthus er et talentudviklingsprojekt støttet af Scenekunstudvalget. Dvs. at det er et kunstnerisk projekt, hvor det enkelte talent er i centrum. På 1. året (2010/2011, ansøgningsfristen lå i maj) optager vi 6 "spirer", der blandt andet eksperimenterer sig frem til et "afgangsværk". Her får de løbende støtte af mig som projektleder, ligesom vi finder en personlig mentor til dem. Udviklingen sker gennem learning by doing, hvor spiren prøver kræfter med den dramatiske skriveproces i et progressivt forløb: Fra små øvelser over minispil til "afgangsværk".

I virkeligheden spørger vi hver enkelt: Er det noget for dig at svinge mellem kaos og fornuft – mellem vildskab og reduktion. Er det noget for dig at hengive dig til en proces, hvor du ikke ved, om det ender "godt"? Er det noget for dig at investere din personlighed, dit teatersyn og dit syn på børn og unge? Er det noget for dig at huske, hvordan det var, hvad der var eventyrligt, hvad der var knusende, hvor der var utryghed, hvor der var varme og lykke?

Samtidig trænes spiren i at bruge teatrets elementer til at skrive fysisk (Body Writing), dvs. skabe for rum og kroppe i interaktion, med huller til teatrets gestaltning og publikums medleven.

Lykkes processen når spiren frem til en kerne og en

enkelhed i sit stof og sin form (med underliggende dybde og perspektiv), som ikke kunne være skabt under et mere bevidst og intellektuelt arbejde, som f.eks. at skrive en kronik, forberede et foredrag etc.

Spiren og vejlederne må derfor acceptere omvejen, tilbageslagene og uvisheden. Må træne sig i at se potentiale, mere end resultat. Derfor er det heller ikke vigtigt, at hver eneste spire bliver store dramatikere i morgen. Afprøvningen og fordybelsen er det afgørende, så spirene fremover bliver "chefer" for deres egen udvikling. Dramatiker Væksthus har det privilegium, at vi hverken er et producerende teater, der skal præstere for et publikum eller en uddannelse med krav om opfyldelse af et pensum. Vi søger at skabe et frirum – som på sigt fører til noget, ved ikke at skulle føre til noget.

Foto: Mogens Økjær ved computeren.

med mig fra Væksthuset.

Tror du du kommer til at skrive børnedramatik i fremtiden?

Lige nu tror jeg, jeg er bedre til at skrive prosa. Det bliver nok snarere en børnebog. Det er sindsygt svært at skrive dramatik. Mig og teatret har gensidig respekt for hinanden. Det var noget, jeg oplevede i processen på Væksthuset. Jeg kommer nok til at udforske det på et eller andet tidspunkt igen, men jeg synes, det er en svær genre.

Har du et godt råd til dem, der gerne vil søge ind: Hvis man har talent skal man blive ved og ved og ved, og hvis man ikke har, skal man holde op. Derudover skal man vide, at det er en meget spændende proces, der til tider kan være rigtig hård!

At skrive dramatik...

READINGS PÅ CAFETEATRET

- hvis du ligger inde med et mere eller mindre gennemarbejdet teaterstykke, som du ikke ved, hvor du skal gå hen med ...

Café Teatret i København gennemfører med støtte fra Scenekunstudvalget hvert år i juni 3 dramatikerworkshops, der løber henover 4 dage og afsluttes med en reading for et inviteret publikum.

Workshoppen henvender sig til etablerede såvel som ikke-etablerede dramatikere. Man sender sit stykke,

eller uddrag af det, ind til Café Teatrets dramaturgiat, der vælger 3 tekster ud til en workshop. Herefter får man som dramatiker stillet instruktør og skuespillere til rådighed i fire dage til at undersøge sin tekst; hvad sker der med den, når den løftes op fra papiret og ud i rummet?

Til den efterfølgende reading vil 2 konsulenter yderligere være til stede og give feedback på indtrykkene af readingen i forhold til, hvordan de har oplevet teksten, som de har haft til gennemlæsning.

En proces, hvor der nok skal komme masser af indspark!

Workshoppen kan bruges til at opdage, hvordan teksten fungerer på scenen og på den måde give et fingerpeg om hvordan, der skal arbejdes videre med teksten – men den kan også bruges til at invitere eventuelle teatre til at komme og opleve teksten med henblik på at gøre dem interesserede i at producere den.

Cafeteatret har afholdt readings hvert år siden 1998, i alt 36 manuskripter har været igennem møllen. Af dem er 12 siden blevet professionelt produceret, heraf 8 på Cafeteatret.

Det er for det meste vækstlagsdramatikere, der får en tekst antaget til reading. Tilmeldingen til at sende tekster ind ligger gerne i marts måned. Hold dig opdateret på www.cafeteatret.dk/manuskriptudvikling/

Foto: Reading på Cafeteatret.

Dramatoriet – hvis du er i teatervækstlaget i København og mangler sparring og netværk

Dramatoriet er et initiativ under TeaterHUSET i København og fungerer i det daglige mest som netværk. Dog råder Dramatoriet over et lokale, hvor det er muligt at sidde og skrive sammen eller mødes og snakke om tekster alt efter behov. Dramatoriets dramatikere optræder jævnligt på Københavns Universitet i Cafe Mødestedet med readings, - iscenesat og spillet af vækstlaget.

En gang imellem arrangerer Dramatoriet længere eller kortere workshops med fokus på at skrive. Senest i foråret 2010 ledede Troels Christian Jakobsen, dramatiker og instruktør, en workshop for 7 dramatikere med fokus på dramatikens grundprincipper.

Dette mundede ud i en et cafearrangement, hvor de skrevne tekster blev opført i en staged reading.

De tekster, som træder deres barnesko i Dramatoriet, bliver ofte senere til forestillinger på TeaterHUSETs scener Bastarden eller Planeten, og de dramatikere, som er tilknyttet Dramatoriet i kortere eller længere tid, når ofte langt i optagelsesprøven på Dramatikeruddannelsen – eller kommer ligefrem ind.

Find Dramatoriet som gruppe på Facebook eller kontakt projektleder Julie Kirkegaard med spørgsmål eller hvis du har ideer til initiativer.

De andre muligheder...

Udover de allerede nævnte initiativer, der er sat i verden for at styrke og udvikle den danske dramatik, findes en masse mindre tiltag, det også er værd at kende til, hvis man går med en dramatiker i maven og er i tvivl om, hvor man skal starte:

Dramatiks Debut – en mulighed for at debutere professionelt: Teater V, professionelt teater i Valby, lancerede en manuskriptkonkurrence i 2009, hvor hovedpræmien var 100.000 kr. og en professionel debut. For at deltage måtte man ikke være medlem af dramatikerforbundet ej heller have modtaget en overenskomstmæssig løn for et tidligere stykke dramatisk arbejde, - det er altså et initiativ, der henvender sig til amatører såvel som semi-professionelle. Der var omkring 70 bidrag til konkurrencen og Mikkel Wallentin, hjerneforsker og prosaforfatter, vandt konkurrencen med Grünfeld Forsvar, der havde premiere på teater V i februar 2010.

Teater V planlægger en lignende konkurrence i 2012. Tilmeld dig nyhedsbrevet på www.teater-v.dk.

Plotværkstedet – en mulighed for at styrke håndværket: Et kursustilbud for seriøst arbejdende forfattere eller dramatikere, hvor der lægges vægt på håndværket. Plotværkstedet underviser i metoder og begreber, der giver forfattere og historiefortællere mulighed for at arbejde metodisk, konstruktivt og kreativt med plottet i deres historier. Det handler altså om hvordan det hele skrues sammen for at give publikum den bedste oplevelse.

www.plotogcoach.dk

Afuk's daghøjskole, ide og manus, - hvis du gerne vil i gang: Et femmåneders kursusforløb, hvor man kommer hele vejen rundt! Der undervises i flowskriving, ideudvikling, kreativitet, rolleskrivning, dramaturgi, formidling og udgivelsesmuligheder. Optagelsen sker efter personlig samtale. Der kræves ingen særlige forudsætninger andet end lysten, viljen og tålmodigheden til at skrive. Holdene har traditionelt stor aldersspredning og rummer folk med forskellige uddannelses- og erhvervsmæssig erfaring. Et godt sted at starte, - hvis du altså bor i København eller tæt på! www.afuk.dk

Derudover: DATS holder også kurser i at skrive dramatik, ligesom at det kan hænde, at forlaget DRAMA udskriver en manuskriptkonkurrence. Hold dig opdateret via DATS' nyhedsmail.

”Skuespillerens værktøjskasse”

Sommerkursus for 14-18 årige

27. juni til 2. juli 2010
Vostrup Efterskole
- Skole for Musik og Teater
Tlf. 97 37 41 88
Email: kontor@vostrup-efterskole.dk

Anmeldelser

Torben Jetsmark: Teater uden ord

Anmeldt af Astrid Marie Lakjer

Cassandro (iført natskjorte og nathue) og Pjerrot ligger og sover op ad døren til Cassandros hus. Det er nat og månen skinner i sin fulde pragt...

Sådan starter den festlige mime *Flaminias bej-lere*, som er et af 32 nonverbale tekst-stykker i Torben Jetsmarks nye bog *Teater uden ord* – og dette citat er meget sigende for bogens indhold. *Teater uden ord* er nemlig ikke en bog, man læser fra ende til anden, men en nyttig opslagsbog, der med det samme fører læseren ud i den sceniske realisation. Den starter uden mange dikkedarer med en ultrakort indledning, og så er man i gang med stykkerne. Bogen henvender sig således til alle teaterfolk og undervisere, der har lyst at prøve kræfter med det nonverbale teater og som mangler konkrete ideer og scenarier at arbejde ud fra.

Bogens 32 nonverbale teaterstykker er af varierende længde og kan spilles af én til 25 personer. Sværhedsgraden i iscenesættelses-anvisningen er meget svingende, ligesom kravet til rekvisitter og scenografi også varierer. Det betyder, at man som bruger af bogen kan starte dér, hvor man erfaringsmæssigt befinder sig. Også genremæssigt er der tale om en stor spredning, idet bogen rummer en bred vifte af muligheder for scenisk gestaltning: I den enkle etude "Den lille gartner" drømmer en kolonihaveejers søn, at han pløjer vældige marker i stedet for sin kolonihave – hvorefter han vågner op af drømmen og er tilbage i sin lille have. Som anvist ovenfor er Commedia dell'Arte-scenarier også en del af bogens indhold; her må Harlequin i et af stykkerne spille lig for at få Pantalones datter, ligesom Pantalone i et af de andre stykker får et ildebefindende og fingerer et hjerteanfald for at undgå at betale penge til kreditoren. Bogen rummer også mere alvorlige mimer, såsom "Gudernes første forsøg", der problematiserer skabelsen af mennesket, samt den abstrakte etude "Kerne og skal", hvor to menneskekroppe interagerer. Forfatteren giver i stykket input til en fortolkning, idet han her beskriver hvordan betegnelserne *kerne* og *skal* kan referere til relationen moder/barn, mand/kvinde, menneske/dyr, livet/døden, diktatur/frihed, lykke/ulykke, etc. I disse alvorlige stykker kan man med fordel udforske neutralmaskens muligheder. Desuden indeholder bogen en overraskelse til læseren i form af et tegneseriemanuskrift tegnet af Jørgen Mortensen af mimen "Abzoo". Det er en sjov og visuel måde at få scenariet præsenteret som storyboard – og vil helt sikkert kunne bruges i undervisningssammenhæng, da billederne appellerer til elevernes fantasi og forestillingsevne.

Teater uden ord gør det let at blive inspireret til selv at prøve kræfter med det nonverbale teater, fordi alle 32 stykker er så godt og detaljeret beskrevet. De udførlige scenegange for hvert enkelt stykke gør, at det er lige til at gå til. Hvert stykke er desuden forsynet med en forfatterkommentar til dramalederen, der spænder fra helt praktiske anvisninger om, hvordan man laver en lirekasse eller lader en klapstol falde sammen til mere æstetiske overvejelser og forslag til musikvalg for at få en bestemt stemning frem.

Hvis man tror, at man med *Teater uden ord* får et værk med en masse teorier om ordløst teater, så læser man forgæves. Hvis man til gengæld har brug for en håndfuld spilleklare og afgrænsede teatertekster, så har man her en guldgrube! Bogen kan anbefales til alle os, der er førstegangsb brugere udi det ordløse teater såvel som til den, der har mod på flere nonverbale udfordringer.

Arne Katholm: At skrive skuespil - håndbog for manuskriptforfattere

Anmeldt af Anne Müller

Kunsten at skrive en bog om At skrive skuespil

Lad mig fra start melde klart ud: Arne Katholm har skrevet en fremragende bog om at skrive skuespil! Dramatikerens erhverv er en kompliceret sag. Der er mange bolde, der skal holdes i luften på en gang lige fra peripeti til forskellen på dialog og replik til skrifttype og linjeafstand, men med Arne Katholm i hånden tror jeg nok jeg ville turde begive mig ud i det – hvis jeg altså havde en idé. For det er trygt og motiverende at have Katholm med på rejsen i form af denne håndbog. Hans viden er omfattende både hvad angår fagligt stof, psykologiske faldgrupper og lavpraktiske forhold, og han formidler sin viden med en gejst og tilstedeværelse så man ind i mellem næsten føler han sidder ved af: "Har du din ide? Fortæl mig om den – hvad

går den ud på? Hvem er med?”. Med en smittende energi affyrer han sine gode råd, opremsende så man kan mærke gejsten, lysten – ja nødvendigheden. Uden at det på nogen måde bliver dogmatisk: “Fandt du en titel? – hvis ikke så brug en arbejdstitel”.

Bogen er delt op i 6 kapitler med stadig stigende kompleksitet i forhold til redskaberne og de gode råd til dramatikerens værksted fra første spæde start af **Skriveprocessen** med scenario og omskrivning som metode over detaljelementerne i **Manuskriptet** som situation, rum og tid over dybdegående og konkrete råd angående opbygning af karakterer, omgang med sproget i **Skuespillet** over teatergenrer og scenesal-forhold i **Teatret** for afslutningsvis at ende med alternative **Manuskriptudviklings**metoder. Flere emner behandles flere gange med de forskellige kapitlers optik og kompleksitetsniveau; således behandles *mål* både som et element i manuskriptets fremadskridende kræfter og i forbindelse med karakteren.

Katholms grundlæggende syn på dramatikskrivning er, at den må tage udgangspunkt i teatret. Dramatikken virker kun, hvis man kender teatrets virkemidler og udnytter dem. Og det er dette grundsyn, der i høj grad berettiger og motiverer Katholm til at skrive denne bog. Man er nødt til at kende til håndværket for at kunne vælge sin egen vej. Der er ikke nogen entydig metode og der er bestemt heller ikke nødvendigvis nogen entydig forståelse af de præsenterede begreber og metoder – som fx vendepunkt eller plot. Derfor er bogen bygget op omkring eksempler hentet i dramatikens verden og flere steder uddybet med case-stories. Hele tiden er praksis med som nuancering af begreberne. Det gør begreberne håndgribelige og læsningen levende. Jeg får lyst til at følge Katholms eksempel og dykke ned i dramatikken og se hvordan de gør, dramatikerne. Og det er præcis hvad han mener man skal, hvis man skal arbejde med

manuskriptskrivning – gå til kilden, afsøg dramatikerens værksted.

Det er Katholms hensigt, at man kan shoppe rundt i bogen og bruge det, der er brugbart i forhold til ens erfaring og placering i processen. Han skriver således sin bog *til dem, der skriver dramatik* hvad enten de er erfarne eller nybegynderne, samt dem der ønsker at vide noget om *kunsten at skrive skuespil*. Og det lykkes ham at ramme bredt – selvom man ind imellem løber ind i lidt klodsede gentagelser, fordi han adresserer dele af bogen til forskellige niveauer. Men det tilgiver man ham gerne – man kan jo bare springe det over. Det er nemt at finde rundt i bogen og ellers er Katholm igen opmærksom på at hjælpe – afsnittet om dialog afsluttes fx med henvisninger til andre steder i bogen, hvor der skrives om dialogens komplekse væsen.

Nybegynderen, den erfarne dramatiker og (amatør) teatermennesket kan i denne bog finde vejledning til strukturering af processen, uddybelse af fortælle-mæssige elementer, der kan opløse en skrivekrampe, og i aller højeste grad inspiration og lyst. Jeg er dramatiklærer i gymnasiet og finder Katholms bog anvendelig og inspirerende – ikke kun i forbindelse med manuskriptarbejde, men også i min daglige undervisning. Jeg vil varmt anbefale den til alle der elsker teater, arbejder med teater og har lyst til at vide lidt mere om teater.

Og nu må jeg ud og lede efter en idé.

DRAMA

AT SKRIVE SKUESPIL

*Håndbog for manuskriptforfattere
Ny, revideret udgave*

Bogen er en praktisk håndbog for manuskriptforfattere om kunsten at skrive skuespil, og den eneste af sin art i Norden. Den kan med fordel benyttes både af begynderen, den mere erfarne og den rutinerede dramatiker.

Bogen gennemgår i et klart sprog dramatikerens fag i følgende hovedområder:

SKRIVEPROCESSEN med dens forskellige trin, fra spirende idé over synopsis, scenario osv. til det endelige manuskript.

MANUSKRIFTET som kunst, håndværk, erfaring og teknik, med særlige afsnit om de forskellige greb og metoder i dramatisk komposition fra situation til plot.

SKUESPILLET i opførelsen, med en grundig gennemgang af de dramatiske elementer handling, karakterer, ord, tanke, lyd og scenebillede, set fra dramatikerens arbejdsbord.

TEATRET med dets former, genrer, stilarter og mange spilleregler.

MANUSKRIFTUDVIKLING, hvor der gives eksempler på de metoder og samarbejdsformer, der benyttes i arbejdet med at skrive og udvikle nye skuespil i teatret.

Bogen ligger godt i hånden, og er fyldt med eksempler fra dramatikerens værksted.

ISBN 978-87-7865-786-2
290 s., kr. 298.-

*“En vigtig pointe er indskrevet i bogen undervejs, nemlig at man skal prøve selv og helst i samarbejde med andre.
En vordende dramatiker har brug for respons på sine tekster, også undervejs i skriveprocessen, både aktuelt og mere*

teaterhistorisk. Hvordan har kollegaer løst tilsvarende problemer mere håndværksmæssigt? Denne bog giver svar undervejs med mange gode praktiske eksempler fra såkaldte klassikere”.

Fra Chr. Ludvigsens forord til 1. udgave

Arne Katholm er dramatiker og dramaturg, med en Ph.D. i manuskriptets æstetik. Han har studeret playwriting i Danmark, England, Canada og USA, og er forfatter til omkring et dusin skuespil, revyer og musikdramatiske værker på dansk og engelsk.

FORLAGET DRAMA
- postordre
Nygade 15
DK-6300 Gråsten
Tlf. 70 25 11 41
Fax 74 65 20 93
drama@drama.dk

DRAMA

WWW.DRAMASHOP.DK

TEATERHJØRNET

Butik
Vesterbrogade 175
DK-1800 Frederiksberg C
Tlf. 70 25 11 41
Fax 33 22 58 47